

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Володимир Володимирович КОЧИН,

кандидат юридичних наук,
завідувач відділу методології приватноправових досліджень
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України (м. Київ),
volodymyrkochyn@gmail.com

УДК 347.195

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ЕНДАВМЕНТУ¹

Здійснюється аналіз законодавчих та теоретичних підходів до правового регулювання відносин, що виникають із ендавменту, зокрема в освітній та науковій сферах. Встановлено, що досліджувані відносини розглядаються переважно у економічній площині. Правове регулювання ендавменту виводиться із нормативного регламентування благодійництва. Однак податкове законодавство та законодавство про вищу освіту по-різному визначають це поняття. Так, в освіті ендавмент (сталий фонд) є сумою коштів або вартістю іншого майна, призначеною для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності в порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою. Підставою виникнення відносин, пов'язаних з благодійним ендавментом, є відповідний договір (зокрема, ним може бути договір управління майном), або ж об'єднання майна з метою створення юридичної особи (найбільш вдалою є організаційно-правова форма установи). Договірні відносини управління ендавментом мають цільовий характер, обумовлений метою, для якої передається майно в довірчу власність, внаслідок чого довірчий власник набуває юридично повне право влас-

© Кочин В. В., 2018

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за грантової підтримки Державного фонду фундаментальних досліджень за конкурсним проектом № Ф83/51567.

ності для досягнення конкретно встановленої мети в інтересах визначених осіб. Пропонується під ендавментом розуміти кошти, майно або майнові права (активи) закладу вищої освіти, наукової установи або іншої невідприємницької організації, щодо яких здійснюється довгострокова інвестиційна діяльність (капітальні вкладення) з метою поточного використання пасивних доходів від такої діяльності для реалізації благодійної мети, що відповідає основній діяльності власника активів. Ознаками такого ендавменту є обмеженість правомочностей щодо основних активів ендавменту, який інвестується (капіталізується) протягом не менше 36 місяців, адже використанню підлягають лише пасивні доходи відповідно до мети власника ендавменту чи його бенефіціара. Встановлено, що нині існує необхідність удосконалення правового регулювання відносин ендавменту, забезпечивши його договірну та інституційну форму існування.

Ключові слова: ендавмент, благодійництво, наукова діяльність, освітня діяльність, невідприємницька діяльність.

Фінансування наукової та освітньої діяльності є одним із вагомих показників розвитку економічної системи держави. На переконання Ха-Юнг Чанга заможні країни витрачають на науково-дослідні роботи більшу частку ВВП, ніж бідні — середнє значення, відповідно до даних ОЕСР — 2,3 %, а деякі мають понад 3 % (зокрема, Фінляндія 3,9 %, а ФРН — 2,8 %) [1, с. 214]. У свою чергу, Україна досі має тенденцію до зменшення цього показника від 1,36 % у 1996 р. до 0,64 % у 2015 р. [2], що формує невтішну ситуацію для розвитку науки, особливо зважаючи на законодавчу норму ч. 2 ст. 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [3], відповідно до якої держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності в розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України.

Внаслідок цього наукові установи та заклади вищої освіти (особливо публічного сектору) змушені знаходити додаткові кошти на фінансування наукової та освітньої діяльності. Нині це здійснюється шляхом отримання коштів від підготовки наукових кадрів, здійснення досліджень чи надання інших оплатних послуг. Кошти, які отримані внаслідок цього зараховуються до спеціального фонду бюджетних установ та використовуються виключно для реалізації статутних завдань. Однак міжнародна практика свідчить про необхідність капіталізації отриманих прибутків, використання благодійних коштів для реалізації грантових програм, підтримки молодих вчених тощо. З цією метою за кордоном використовуються відносини щодо ендавменту.

Для України доречним є досвід держав-членів ЄС щодо існування приватноправового інституту ендавменту, який досліджував лише І. В. Литвин: у Франції створюються ендавмент-фонди як неко-

мерційні юридичні особи приватного права; у Чеській Республіці — ендавмент-фонд на підставі засновницького договору або статуту; у ФРН — так звані «неправоздатні» фонди або фонди довірчого управління (*nicht rechtsfähige Stiftungen*), які не мають статусу юридичної особи [4, с. 61–64]. Вітчизняні дослідження лише опосередковано стосуються ендавментів, до яких слід віднести як цивілістичні пошуки [4; 5], так і переважно економічні [6–7].

Таким чином, *маємо на меті* визначити поняття та ознаки ендавменту, визначити його законодавче регламентування та запропонувати авторське розуміння цих відносин, виділивши напрямки вдосконалення нормативного регулювання.

Законодавство про вищу освіту не містить окремих вимог щодо фінансування та його співзв'язування з макроекономічними показниками держави, проте саме в межах освітнього процесу почали з'являтися перші прояви цільового фінансування — ендавменту (англ. *endowment*, від *endow* — надавати гроші або іншу власність для постійного утримання або користі організації) — акт наділення (гроши-ма або іншою власністю); гроші або власність, яку надають [8, с. 312].

Вперше нормативне визначення ендавменту містилося в Декреті Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» (втратив чинність) [9], наступне правове регулювання ендавменту також здійснювалося податковим законодавством. Так, відповідно до абз. 2 підп. 170.7.5 п. 170.7 ст. 170 ПК України термін «ендавмент» означає суму коштів або цінних паперів, які вносяться благодійником у банк або небанківську фінансову установу, завдяки чому набувач благодійної допомоги отримує право на використання відсотків або дивідендів, нарахованих на суму такого ендавменту. При цьому такий набувач не має права витрачати або відчужувати основну суму такого ендавменту без згоди благодійника [10].

Таким чином, ендавмент застосовується у благодійництві, що відповідає відповідним положенням Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», зокрема щодо управління благодійними ендавментами як вид благодійної діяльності (п. 7 ч. 1 ст. 5) [11]. Разом з тим законодавство про вищу освіту також містить поняття ендавменту (сталого фонду) вищого навчального закладу як суми коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності в порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою (п. 22 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту») [12].

Підставою виникнення відносин, пов'язаних з благодійним ендавментом, є відповідний договір (зокрема ним може бути договір управління майном) або ж об'єднання майна з метою створення юридичної особи (найбільш вдалою є організаційно-правова форма установи). Прикладом такого ендавмент-фонду є Нобелівський фонд (швед. *nobelstiftelsen*) — установа заснована 29 червня 1900 р. для управління фінансами та адміністрування Нобелівських премій [13]. У свою

чергу, договірні відносини управління ендавментом характеризуються цільовим характером, обумовлений метою, для якої передається майно в довірчу власність, внаслідок чого довірчий власник набуває юридично повне право власності для досягнення конкретно встановленої мети в інтересах визначених осіб [14, с. 275].

Внаслідок відсутності в законодавстві окремого механізму управління благодійним ендавментом можна стверджувати, що управителем може бути лише суб'єкт підприємницької діяльності (ч. 1 ст. 1033 ЦК України) [15]. З огляду на таку норму цивільного законодавства, благодійна організація в силу свого непідприємницького статусу не може бути управителем майна, тобто учасником договірних відносин. Виникає запитання про доцільність існування такої благодійної організації, яка фактично не може накопичувати та управляти благодійними коштами.

Для вирішення цієї проблеми можна звернутися за аналогією до іншої форми акумуляції та управління коштами — недержавного пенсійного фонду. Ю. В. Вітка розглядає договір про адміністрування недержавного пенсійного фонду, договір про управління активами недержавного пенсійного фонду, договір про обслуговування недержавного пенсійного фонду як договори, спрямовані на забезпечення правосуб'єктності цього непідприємницького товариства [16, с. 141]. Тим самим, відповідно до ст. 34 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» управління активами недержавних пенсійних фондів може здійснюватися компанією з управління активами, банком щодо активів створеного ним корпоративного пенсійного фонду в разі, якщо він не виконує функції зберігача цього фонду, Національним банком України щодо активів створеного ним корпоративного пенсійного фонду; професійним адміністратором, який отримав ліцензію на провадження діяльності з управління активами [17].

Однак недержавний пенсійний фонд має так звану «вічну» мету, а ендавмент може передбачати також реалізацію конкретного проекту, що можна порівняти з правовим регулюванням фонду операції з нерухомості та фонду фінансування будівництва, відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми й управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» [18].

Однак названі способи існування благодійного ендавменту дещо різняться щодо сталого фонду закладу вищої освіти. Згідно з п. 2 ч. 3 ст. 70 Закону України «Про вищу освіту» заклад вищої освіти має право засновувати сталий фонд (ендавмент) закладу вищої освіти та розпоряджатися доходами від його використання відповідно до умов функціонування сталого фонду [12]. Проблема полягає в тому, що названа норма передбачає заснування сталого фонду, натомість у безпосередньому визначенні цього поняття йдеться лише про цільові кошти для інвестування або капіталізації. Отже, нормативно-правове регулювання, що існує, не надає відповіді на форму реалізації відносин ендавменту — договірна чи інституційна.

До економічних переваг ендавменту закладу вищої освіти відносять можливість залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку, «недоторканність» фонду та його інвестиційний характер, цільовий характер фонду, довгостроковість планування фінансової діяльності, мотиваційний характер для пошуку благодійників, підтримка власних проектів (наукової школи) та молодого покоління [19, с. 70].

Такий економічний підхід до ендавменту не надає належного підґрунтя для правового аналізу цього явища. І. В. Литвин, досліджуючи його правові особливості, звертає увагу на те, що в міжнародній практиці він дозволяє:

- 1) забезпечити незалежність від разових пожертвувань шляхом створення довготривалого джерела фінансування;
- 2) забезпечити фінансування широкого спектру соціальних проектів та благодійних програм;
- 3) підвищити ефективність управління майновими активами внаслідок їх передачі спеціалізовані компанії з управління активами;
- 4) отримати податкові пільги;
- 5) здійснити стратегічне планування діяльності [4, с. 103].

Підбиваючи певний підсумок, слід зауважити, що правовий режим ендавменту в нормативно-правовому регулюванні належним чином не визначено. Для усунення цього недоліку необхідно не лише визначити його поняття, а й порядок його створення, управління та припинення. Нині слід відмітити лише такі аспекти:

- 1) ендавмент є цільовим капіталом, який використовується на реалізацію невідповідної (переважно благодійної) мети й може створюватися шляхом відокремлення коштів;
- 2) управління ендавментом повинно здійснюватися професійним учасником ринку фінансових послуг — фінансовою установою.

Закон України «Про вищу освіту» [12] надає можливість виокремити загальні ознаки ендавменту:

- 1) є сталим фондом;
- 2) є формою інвестування або капіталізації;
- 3) мінімальний строк його використання становить 36 місяців;
- 4) використанню підлягають лише пасивні доходи;
- 5) мета здійснення відповідає статутній діяльності в порядку, визначеному благодійником або іншою уповноваженою особою. Розглянемо детальніше названі ознаки на предмет їх повноти щодо застосування до ендавменту.

1. Поняття *сталий фонд* у законодавстві не використовується, за винятком згаданого Закону України «Про вищу освіту». З огляду на економічну сутність ендавменту та його ототожнення з поняттям сталий фонд, вважаємо, що під сталістю слід розуміти неможливість використання безпосередньої суми коштів або вартості майна. Як результат, ендавмент відрізняється від строкового банківського вкладу, оскільки умова договору банківського вкладу на вимогу про відмову від права на одержання вкладу на першу вимогу є нікчемною (абз. 2 ч. 2 ст. 1060 ЦК України) [15].

Проте названій нормі ЦК України суперечить положення абз. 3 п. 3.3 гл. 3 Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними й фізичними особами, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 3 грудня 2003 р. № 516, відповідно до якого повернення вкладникові банківського строкового вкладу (депозиту) та нарахованих відсотків за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, *можливе виключно у випадках, коли це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу* [20].

З огляду на це, чинне законодавство потребує удосконалення питань унормування місця ендавменту в системі договірних прав, оскільки його економічна сутність теоретично може передбачати юридичне вираження у формі банківського вкладу в разі дотримання інших його характерних ознак, зокрема в частині особливостей оборотоздатності та здійснення права власності.

2. *Інвестування та капіталізація* передбачає необхідність збільшення розміру ендавменту шляхом його вкладення в економіку. Так, ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» визначає інвестиції як усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [21]. Під капіталізацією, у свою чергу, у юридичній літературі розуміють як використання частини додаткової вартості на розширення виробництва чи процес вкладання частини доходів у цінні папери й отримання на них прибутку в формі відсотка, а також як розвиток науки, отримання нової інформації, впровадження нових форм і методів організації виробництва [22, с. 730].

Отже, названа ознака надає можливість дійти висновку, що ендавмент може використовуватися шляхом вкладення в господарську діяльність (головним чином — у підприємницьку) для отримання відповідного прибутку. Внаслідок цього, до ендавменту можуть бути віднесені об'єкти, визначені Законом України «Про інвестиційну діяльність»: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності [21].

3. *Мінімальний строк використання ендавменту становить 36 місяців*. Названа ознака відносить ендавмент до капітальних інвестицій, відповідно до ч. 3 ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» [21]. Зазвичай до капітальних (довготермінових) інвестицій відносять будівництво споруд, придбання необоротних активів [22,

с. 632], що надає змогу забезпечити інший рівень стабільності та гарантії отримання прибутку.

4. Відповідно до ПК України *пасивними доходами* є доходи, отримані у вигляді відсотків, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті (п. 14.1.268).

5. Використання ендавменту *відповідає меті діяльності* закладу вищої освіти *в порядку, визначеному благодійником або іншою уповноваженою особою*. Названа ознака є дещо неоднозначною, оскільки у визначенні поняття ендавменту йдеться про окремий порядок використання ендавменту, натомість у спеціальній нормі йдеться про умови функціонування сталого фонду.

Вважаємо, що йдеться про дві різні можливості формування ендавменту:

- 1) заснування (створення) ендавменту закладом вищої освіти;
- 2) заснування (створення) ендавменту благодійною організацією, відповідно, заклад вищої освіти набуває статусу бенефіціара.

Ведучи мову про заснування ендавменту, ефективнішим на практиці є створення юридичної особи у формі благодійної організації. Зважаючи на положення ч. 1 ст. 12 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», заклади вищої освіти можуть бути засновниками благодійних організацій у разі, якщо є юридичними особами приватного права. Проте можливий також варіант створення окремої благодійної організації, де заклад вищої освіти визначатиметься бенефіціаром.

Створення окремого фонду закладу вищої освіти у вигляді ендавменту на сьогодні спеціальним законодавством не передбачено. Особливістю статусу закладу вищої освіти є різниця в його законодавчому визначенні та практичному втіленні у відповідній організаційно-правовій формі. Так, відповідно до Закону України «Про вищу освіту» заклад вищої освіти є окремим видом установи. Однак таке формулювання не відповідає організаційно-правовій формі установи, визначеної ч. 3 ст. 83 ЦК України, адже згідно з ч. 1 ст. 27 Закону України «Про вищу освіту» заклад вищої освіти як суб'єкт господарювання може діяти в одному із таких статусів: бюджетна установа; неприбутковий заклад вищої освіти; прибутковий заклад вищої освіти [12].

Ендавмент характерний для невідприємницької (неприбуткової чи некомерційної) діяльності, оскільки є відповідним виключенням із основної діяльності закладу вищої освіти. Для підприємницького товариства варіативність підприємницької діяльності (зокрема інвестиційна з метою капіталізації прибутків) не викликає сумнівів, а скоріше є проблематикою питань оподаткування такого виду операцій щодо ендавменту.

Бюджетні установи відповідно до законодавства не мають можливості створювати ендавменти, оскільки їх кошти використовуються протягом бюджетного періоду — календарного року (ст. 3 БК України) [23]. Більше того, кошти, що отримують вищі та професійно-технічні навчальні заклади від розміщення на депозитах тимчасово

вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право; а також кошти, що отримують державні і комунальні вищі навчальні заклади, наукові установи та заклади культури як відсотки, нараховані на залишок коштів на поточних рахунках, відкритих у банках державного сектору для розміщення власних надходжень, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти можуть використовуватися лише на організацію основної діяльності бюджетних установ (абз. 21 ч. 4 ст. 13 БК України).

Окремо звернемо увагу, що ендавмент досі не може застосовуватися в науковій діяльності, оскільки Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» зорієнтований переважно на бюджетні наукові установи, що, зокрема, втілюється у відповідних положеннях про базове та конкурсне фінансування наукової діяльності (ст.ст. 48, 58) [3].

Ознаки сталого фонду (ендавменту) закладу вищої освіти, на наше переконання, мають бути удосконалені та поширені також і на наукові установи. Напрямом такого удосконалення можуть слугувати положення ст. 9 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» щодо призначення ендавментів:

- 1) надання благодійної допомоги бенефіціарам, визначеним благодійниками або уповноваженими ними особами;
- 2) виконання благодійних програм;
- 3) спільної благодійної діяльності [11].

Це дозволить не лише належним чином урегулювати загальне та спеціальне поняття (благодійний ендавмент та ендавмент як сталий фонд), а й надати можливість передати ендавмент в управління, наприклад, компанії з управління активами.

Під **ендавментом** слід розуміти кошти, майно або майнові права (активи) закладу вищої освіти, наукової установи або іншої неприємницької організації, щодо яких здійснюється довгострокова інвестиційна діяльність (капітальні вкладення) з метою поточного використання пасивних доходів від такої діяльності для реалізації благодійної мети, що відповідає основній діяльності власника активів. Ознаками такого ендавменту є обмеженість правомочностей щодо основних активів ендавменту, який інвестується (капіталізується) протягом не менше 36 місяців, адже використанню підлягають лише пасивні доходи відповідно до мети власника ендавменту чи його бенефіціара. На сьогодні існує необхідність удосконалення правового регулювання відносин ендавменту, забезпечивши його договірну та інституційну форму існування.

Список використаних джерел

1. Чанг Ха-Юн. Економіка. Інструкція з використання / пер. з англ. А. Лапін. 2-ге вид. К. : Наш Формат, 2017. 400 с.
2. Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт. *Державна служба статистика України*. URL : <https://goo.gl/YwgY37> (дата звернення: 01.12.2018).
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848–VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/RT1hbV> (дата звернення: 01.12.2018).
4. Литвин І. В. Приватноправове регулювання благодійної діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 2.00.03. К., 2015. 205 арк.
5. Литвин І. В. Ендавмент як інструмент благодійної діяльності: практика правового регулювання у США та Росії. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 3. С. 58–64. URL : <https://goo.gl/R6rp39> (дата звернення 01.12.2018).
6. Гернего Ю. О. Ендавмент фінансування освітньої складової інноваційної економіки в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 563–567.
7. Дмитришин М. В. Ендавмент вищого навчального закладу. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2015. Вип. 11 (1). С. 64–73.
8. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. Lexicon Publications; Rev. and updated edition, 1993. 1149 p.
9. Про прибутковий податок з громадян : Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. № 13–92. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/VGpu8R> (дата звернення: 01.12.2018).
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/owfWoz> (дата звернення: 01.12.2018).
11. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 р. № 5073–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/i6Ndz4> (дата звернення: 01.12.2018).
12. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556–VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/ZN7xDf> (дата звернення: 01.12.2018).
13. The Nobel Foundation. URL : <https://goo.gl/DRj3rn> (дата звернення: 01.12.2018).
14. Луць В. В. Контракти в підприємницькій діяльності. 2-е вид. К. : Юрінком Інтер, 2008. 576 с.
15. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/ix1ohQ> (дата звернення: 01.12.2018).
16. Вітка Ю. В. Недержавні пенсійні фонди: особливості цивільно-правового статусу. К. : Експрес-Поліграф, 2010. 220 с.
17. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/V5EiVM> (дата звернення: 01.12.2018).
18. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України від 19.06.2003 р. № 978–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/mBzwjG> (дата звернення: 01.12.2018).
19. Дмитришин М. В. Ендавмент вищого навчального закладу. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2015. Вип. 11 (1). С. 64–73.

20. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://goo.gl/rURx65> (дата звернення: 01.12.2018).
21. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560–XII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://goo.gl/i2Cm2a> (дата звернення: 01.12.2018).
22. Економічна енциклопедія : у трьох томах / редкол.: С. В. Мочерний (від. ред.) та ін. К. : Академія, 2000. Т. 1. 864 с.
23. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://goo.gl/kb4EeH> (дата звернення: 01.12.2018).

Надійшла до редакції 01.12.2018

Kochyn, V. V. The Concept and Features of Endowment

The article analyzes the legal and theoretical approaches to the legal regulation of the relations arising from the endowment, in particular in the educational and scientific spheres. It is established that investigated relations are considered mainly in the economic plane. Legal understanding of the endowment is deduced from the normative regulation of charity. However, tax legislation and legislation on higher education differently define this concept. Thus, in education, the endowment (fixed fund) is the sum of money or the value of other property intended for investment or capitalization for a period of not less than 36 months, passive income from which is used by the institution of higher education in order to carry out its statutory activities in the manner determined by the benefactor or authorized person. The basis for the relationship related to the charitable endowment is the relevant contract (in particular, it may be a property management agreement), or the union of property with a view to establishing a legal entity (the most successful organizational and legal form of the foundation). Contractual relations of the management of an entrant are characterized by the purposeful nature of the purpose for which the property is transferred to the trust property, as a result of which the trustee acquires a legally complete right of ownership to achieve the specified goals in the interests of the designated persons. It is proposed to understand endowment as funds, property or property rights (assets) of the institution of higher education, a scientific institution or other non-entrepreneurial organization for which long-term investment activity is being carried out (capital investments) for the purpose of the current use of passive income from such activities for the realization of charitable purposes the main activity of the owner of the assets. Signs of such an entrant are the limited powers in respect of the main assets of the endowment that is invested (capitalized) for at least 36 months, since only passive income is subject to use in accordance with the purpose of the owner of the endowment or its beneficiary. It is established that now there is a need to improve the legal regulation of the relations of the entrant, ensuring its contractual and institutional form of existence.

Keywords: endowment, charity, scientific activity, educational activity, non-entrepreneurial activity.

